

nése és megismerése Isten országának, annak az életnek, mely nem emberi élet, hanem Isten tulajdon élete, az Isten emberi életének, annak az életnek, mely a halál átkától és bilincseitől megszabadult; ez az élet pedig: a feltámadás. Ez tehát az a másik világ, amelyre várunk, amely felé Isten irgalma által intve tekintünk, de jól gondoljuk meg, a feltámadás a kereszten túl kezdődik, az új élet a halál után következik. Az őskeresztyének így imádkoztak: muljék el e világ ábrázata s jöjjön el a Te országod.

Értjük-e most e követelményt: ne szabjátok magatokat e világhoz, hanem változzatok el. Mit jelent ez egész konkrétül reánk nézve?

Úgy van: mindaddig, míg emberek vagyunk, e világ alakját viseljük és az elkövetkezendő világ alakját nélkülözzük! Engedjünk-e hát az igazság szigorúságából: az ember, a jelenvaló világ és Isten, a jövővilág igazságából? Megkönnyítjük-e hát helyzetünket azáltal, hogy a kettőt összekeverjük: éppen úgy vagyunk régiak, mint újak, egyik beleolvad a másikba. Ismét csak csalódunk, ha nem látjuk tisztán és világosan, hogy itt nincs szó arról, hogy ennek a világnak formáját szétörjünk, magunktól eldobjuk s a feltámadásban már előre részesüljünk. Nemcsak a meg nem tért emberek, hanem a megtért keresztyének is, e világban élő emberek, ennek az aeon-nak alakját hordozza úgy életük, mint minden cselekedetük. Legilletelmesebb, legkomolyabb és legjobb szándékú cselekedeteik is mindig az életösztön jellegét viselik magukon. Semmi sem könnyebb, mint a legfenköltebb, legmeghittebb keresztyén vallásos gerjedelmet is erre a biológiai nevezőre hozni, más életaktusok mellé és azok kérdéses volta alá állítani. Legjobb cselekedeteinknek is a bűn és mulandóság az alapmeghatározója. Nincs más hátra, minthogy elismerjük: „hiábavalók a mi cselekedeteink, még a legjobb életben is!” Éppen a megtért ember mondhatja ezt el.

Mint Isten irgalma által megszólított és megkegyelmezett embereknek, most mint feláldozottaknak, az-e a feladatunk, hogy ebben a világban egy darabka új világ legyünk, egy darabka feltámadás, angyal, vagy ilyen valami, egy darabka Krisztus? Vigyázat! Aki sokat akar, ismét keveset kaphat! Erről nem lehet szó! Arról van itt szó, hogy e világban állva tudjuk, hogy az a nagy áldozat, aminek meg kellett történnie, megtörtént

érettünk; Krisztus által szentek, igazak és tiszták vagyunk, mint bűnösök és elvesztettek arra hívtunk el, hogy bizonysgot tegyünk egyrészt e világ alakja ellen, másrészt az eljövendő világ alakja mellett.

Ez a mi cselekedeteink kettős értelme; nem az olyan cselekedet, melyet ki lehet vonni e világ, az elmulás világa törvénye alól, hanem az, amelyiknek az a rendeltetése, hogy ebben a világban Isten dicsőségét szolgálja. Isten irgalma által megvan a lehetőség arra, hogy mint bűnösök is, akiknek semmi eldicsekedni valójuk nincs, szolgálhassunk és szabad legyen szolgáljunk Isten dicsőségét!

Ez a lehetőség fennáll. És hogy fennáll, ez a kegyelem munkája. Cselekedeteink között vannak különbségek — de nem föltétlenül abban az értelemben, hogy csak akkor cselekedetek, ha hozzátartoznak az új világhoz. Nem! Minden cselekedetet fátyol takar. De e fátyol, e takaró alatt, nagyobb és kisebb, magasabb és alacsonyabb, jobb és rosszabb cselekedetek között vannak különbségek, melyek mégis csak különbségek, ámbár földi viszonylatban mindenik a bűn és halál feltétele alatt áll. Ha arra gondoltunk, hogy miképpen állunk, majd Isten előtt, ezáltal ne kápráztassuk el magunkat; ha valaki a napba néz, azután egyáltalán semmit sem lát, itt azonban nem szabad így lennie. Ha valaki csak egy talentumot kapott is öt helyett, nem mondhatja, hogy ezzel semmit sem tehetek, ezzel az eggyel is sáfárkodnia kell. Amit megtehetünk, meg is kell tennünk. Cselekedeteink tiltakozások is lehetnek a világ alakja s életösztönünk uralma ellen. Vannak lehetőségek, amikor az ember önmagának ellenállhat, önmagával szemben Istennek igazat adhat. Ámbár a földön csak relative, de vannak ilyenek! Ha most az ember, akit Isten megszólított, aki Istennek engedelmeskedni szeretne, e lehetőségeket megragadja, akkor Isten kegyelme az ő cselekedeteit, mint Istennek tetsző, jó és tökéletes cselekedetet fogadja el. Nem azért, mert önmagukban tökéletesek, hanem azért, mert engedelmisségekben cselekedett. Vannak lehetőségek, melyek tele vannak bizonysgtevő erővel, utalással, az eljövendő új világnak, Isten országának példázatával. Nem mintha Isten országa ilyen tettekkel és ilyen emberi cselekvések következtében jönne el. Az ember Isten országát nem építheti. Itt nem is arról, hanem az egyházzól, vagy kevesebbé theologiaiilag kifejezve, a „jó“-ról van szó. Erről és nem az Isten országáról; inkább talán Krisztus egyházáról, mely